

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea“ cu adăusele sale „Foaia Inter.“, literară-illustrată și „Tovărășia“, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

O hotărîre dreaptă.

Hotărîrea comitatului Sibiu în privința numelor comunelor. — Un corb alb...

Am arătat într'un număr trecut al foii noastre, schimonoseala ce s'a făcut numelor de comune din comitatul nostru, prin comisia diriguitoare a comitatului. Le-a ciufuluit de-a binele, de rid și Ungurii de jumătate din noiele botezuri. Așa s'a făcut și în alte comitate, mai în toate.

Despre o hotărîre care vrednicește pomenire cu cinste, aflăm acum: hotărîrea comitatului Sibiu, care s'a pus pe un punct de vedere demn, cinstit, bărbătesc. Iacă ce spune acea hotărîre, publicată în foaia oficioasă a comitatului:

Hotărîre. Adunarea (congregația) comitatului s'a pus pe acel punct de vedere, că numirile prefăcute în istorice, cunoscute azi și folosite în graiul poporului, sunt a să ținea, și că schimbarea numirilor de azi, numai atunci să află de trebuință a să face, dacă mai multe comune: cu același nume, sînt primejduite a să tot confunda (amesteca) una cu alta.

De aceea congregația comitatului află că e lucru ce nu să poate primit atît darea de numiri nouă, ca de pildă „Mezős“ ori „Polyán“, în loc de *Pojana*, precum și întoarcerea la nume folosite în veacuri de mai înainte și schimbate azi prin folosința limbilor înseși, ca de pildă să mai zici „Alesóna“ în loc de Alțina sau de Alzen.

Congregația comitatului așa ține de bine, ca acea numire să se decreteze de numire oficioasă, pe sâmba fiecărei limbi, care să folosește în graiul viu în comună ori în jurul ei, așa, ca de pildă, aceeași comună să se numească ori graiul unguresc „Kistorony“ în cel nemțesc „Neppendorf“ și în cel românesc „Turnișor“.

Căci e o știrbire a fiecărei limbi aceea, ca din tezanul ei de limbă,

un cuvînt împămîntenit, să fie șters, — așa precum pentru limba maghiară, o pierdere de tezaur de limbă e, dacă în timpul mai nou orașul-capitală al Austriei, nu să numește „Bécs“, ci „Wien“.

Dar după-ce legea nu îngăduie folosirea decît a unei numiri pentru o comună, din numirile folosite pînă azi să alege cîte una ca oficioasă.

Și dacă dintre numirile de pînă aci numai una o putem alege, trebuie să se aleagă nu aceea care s'a folosit mai mult în scrisorile oficiilor de comitat, ci aceea care e mai mult în folosință în graiul poporului și emai cunoscută!

Și apoi congregația a stabilit lista. A lăsat comunelor săsești ca numire oficioasă numirea sâsască, celor românești cea românească, etc.

Iată o hotărîre care să ridică cu două capete de om peste hotărîrile mărunte și pătimăse ale comitatelor cu conducere curat ungurească.

Pigmeii și epigonii dela vameghia Hunedoarei, cetească și ei judecata celor dela Sibiu și vadă ce deosebire de cap între ei și aceia!

UNELE—ALTELE

Răboj singeros.

Lumea mare, înaintea căreia politiciii maghiari din Pesta să bat pe burtă, că libertate ca în Ungaria nu mai au naționalitățile nicăiri pe lume din partea neamului conducător în stat, — cetească și numai acest mic răboj politic, și va vedea cum merge la noi cu libertățile politice a cetățenilor.

Numerii acum, în timp de 2 săptămîni, s'au dictat la noi următoarele osînde politice:

1. Dl Victor Branice la 3 luni închisoare și 210 cor. amendă;
2. Dl Dr. C. Maniu 1 an închisoare și 1000 cor. amendă;
3. vre-o 20 țărani din Sălagiu la 260 zile temniță și 1000 cor. amendă;
4. patru țărani din Geoagiu la 20 zile arest și 800 cor. amendă.

Adecă în total 2 ani 7 zile închisoare și 2040 cor. pedepse în bani pentru „agitatie“, în 2 săptămîni!

Și asta numai la Români!

Arătați-mi acum o altă țară în care încă mai trăesc neamuri streine de neamul dela putere, și spuneți unde să mai dă așa cu biciul de foc pe spinarea cetățenilor de alt neam, pentru luptele lor politice?

Cu 2 bani în 3 pungi.

— Alegerea dela Oravița. —

Frații noștri din cercul Oravița, în urma morții lui Brediceanu, stau în fața unei grele ispite!

S'au napustit asupra lor tot felul de lighioi, cari de cari cu mai mult venin ori colți, și cu colții lor mușcă în inima Românilor și prin virful colților găuriți, slobod venin în sîngele bunului popor.

Căpitanul între șerpilor de acest fel e însuși candidatul Ungurilor Dr. Siegescu, un om neînsemnat, care a făcut teologia, s'a pregătit de popie, apoi s'a dat pe lingă oala guvernului și pregătindu-să de profesor, a cerut să-l facă profesor nu la vre-o școală românească de-a bisericii sale greco-catolice române, la Blaj, Năsăud, Beiuș, ori aiurea, ci la un gimnaziu de-a statului, arătînd că el vrea să fie slugă plecată și credincioasă, nu bisericii sale cinste guvernului și taberelor lui, chiar în contra bisericii ori bisericilor române!

Guvernul l'a apucat cu amîndouă mîinile și l'a strîns la sînul său, cum stringe pe toți lăpădații neamurilor nemaghiare. — și iute l'a făcut profesor la un gimnaziu de stat din Pesta, iar apoi, văzînd ce uneltă bună și mlădie a găsit în el, a început a-l trimite ca „comisar“, mai drept zis „șpion“, pe capul școlilor românești la Sibiu, la Caransebeș, la Arad și aiurea, — să-i aducă vești-povești de pe acolo, să vadă unde au acele școli părți mai slabe,

în cari să poată el, guvernul să lovească!

Și Siegescu și-a făcut slujba în chip admirabil! Nici cel mai colțos vrășmaș al așezămintelor noastre culturale n'ar fi putut duce săculețul cu minciuni de pe stradă, mai plin la picioarele guvernului, decum a făcut o acest om primejdios! Și cu fariseismul ce deosebește pe iezuiții primejdioși, el să viră peste tot locul cu zimbetul pe buze, cu gură dulce, dos viclean, și descoase, și descopere, și să arată și el „frate“ și binevoitor... Apoi la urmă te frige mai altfel la ferul roșu.

Guvernul s'a bucurat foarte mult de așa o uneltă bună ce a găsit, pentru a băga draci în Români! Și acum, drept răsplată voște a-l face chiar deputat, alături cu Burdea! Că asta ar fi o fală mare pentru Siegescu și tabăra panglicarilor politici burdiști, — și ar fi o groaznică umilire a partidului național românesc, că un cerc fruntaș ca al Oraviței, să-ți aleagă, după un Român limpede ca Brediceanu, oblu pe un transfug, un primejdios vînzător de neam, ca Siegescu!

Înțelegeți dar, fraților din cercul Oraviței, de ce e mare ispita ce va paște, cursa ce vi-să întinde?

Nu!

Ar fi prea neagră zmoala ce ar unge fața a tot cercul, și prea în veci nespălată pata ce s'ar lipi de dînsul!

*

De altfel pretinii lui Siegescu au fost destul de găgăuți în aranjarea lucrului. L'au pornit la drum prin cerc, în tovărășia unor nemeșuți deochiați, cari numai întări nu au putut încrederea poporului în candidatul „domnilor“. Și au pus trimbițele guvernamentale să sune toate marșuri în jurul lui Siegescu. Așa una din aceste trimbiți răgușite, foaia scrisă nemțeste dar cu gîndire ungurească „Südungarische Bote“ scrie despre Siegescu așa:

„Dl Dr. Iosif Siegescu este adecă candidatul oficial al coalițiunii și întreaga maghiarime a comitatului nostru, socoate drept

afacerea de onoare a sa a duce la izbîndă steagul lui Siegescu, care este totodată și *steagul maghiarimei din Caraș-Severin!*"

Ați auzit, mă rog?

Steagul lui Siegescu e steagul *întregei maghtarimi* din comitatul Carașului, a acelei maghiarimi, pentru care să luptă Burdea și nenorocitul avocat Oltean din Pesta, și toți renegații români.

Pentru poporul nostru înțelegător din cercul Oraviței, credem că e destul să știe atîta, pentru a fi în curat, că la cîte ciasuri bate pe la ei!

— Urit și scribos din partea acestui transfug și fariseu politic e, că nu are și el curagiul a spune că cine e și ce vrea, ci el între Unguri să dă de aceea ce e: *Ungur*, dar numai „cu buze valache”, — iar între Români spune: „Da de unde, doar și eu mi-s Român, încă de cei mai buni, care vrea să vă facă mai mult bine ca deputații naționaliști”.

Adecă om cu doi bani în trei pungi, cum să zice românește!

— În cerc lupta între partidul slugoilor guvernului și partidul neațîrnării și a tinstei naționale române, s'a aprins din greu! Zilnic să țin adunări, consfătuiri, corțesiri pentru și contra!

— Volnicia oamenilor stăpînirii s'a deslănțut cu totul și și-a perdut ori-ce friu: zilnic să fac arestări de cetățeni pacinici, dacă aceia sfătuesc poporul a nu sta pe partea vîndutului Siegescu!

— Pîn' acum vre-o doi preoți români, I. Dabici din Cacova, și alții, au fost arestați pentru că prea s'au făcut apostoli insufletii și cinstiți ai steagului național român!

— Foile ungurești de Joi aduc cu vădita bucurie știrea, că dl G. Pop de Băsești s'ar fi retras din candidatură, — mai bine zis n'ar fi aplicat a primi candidarea, poate fiind bătrîn și neputînd-să supune strapățelor acum în cap de iarnă.

Dar bucuria foilor maghiare e în zadar! Dl G. Pop va primi candidarea, nefiind nici lipsă să meargă înșuși să umble prin cerc. Dar chiar dacă așa ar fi, — că n'ar primi, — aici nu e vorba de un om, ci de onoarea unui *popor*, și dacă n'o fi unu. va fi altul, care să ție steagul național sus! Și ori-cine ar fi, dacă din încrederea deputaților nostri vine, — poporul cu acela va vota, și prin el, ori-cine ar fi, va face cauza biruitoare!

Dietă.

Uriaș scandal.

Deputatul MANIU atacat ca de lupi, insultat și amenințat!

Ținuta lui bărbătească!
Președintele îi ia cuvîntul!

În dietă să dezbate legea care să dea reguți noi pe 1909 armatei.

La sfîrșitul ședinții din 16 Febr. n. a vorbit dl Dr. Iuliu Maniu contra *maghiarizării armatei*, criticînd cu hotărîre pornirea de a întrebuița oastea ca un mijloc de a maghiariza! Lucru spre care nizuește guvernul cu toate puterile.

Cuvintele dînsului au stîrnit un scandal într'adevăr uriaș, din partea întregei diete, un scandal cum nu s'a mai văzut dela afacerea Vaida în-coace!

Toată majoritatea koșutistă s'a sculat în picioare, zbierînd și urlînd nebună, ocărîndu-l cu cuvinte murdare și josnice!

Deputatul Dr. Maniu a stat stîncă neclintit, înfrîntînd urgia groaznică, deși din întîmplare nu avea lîngă sine dintre deputații nostri decît pe Dr. Stefan C. Pop, care l-a susținut cu hotărîre!

Președintele a fost nevoit să ridice ședința. După re-deschiderea ședinței Dr. Maniu reluînd cuvîntul, vorbește cu aceeaș neînfricare ca mai înainte! Declară hotărît că nu primește să fie speriat, și nu a venit în dietă să spuie lucruri plăcute celor dela putere! Nu va retrage nimic din ceea-ce a spus!

Repet, zice dsa, că precum nu vom suferi ca așezămintele statului să fie cuiburi de maghiarizare, tot așa nu vom primi ca armata să servească maghiarizarea!

Scandalul urmează și mai furios. Koșutiștii turbă și președintele adresează deputatului Maniu invitarea, să nu ațîțe contra limbii ungurești!

Dr. Maniu urmează însă spunînd, că introducerea limbii ungurești în regimentele cu majoritate nemaghiară, e un vădit mijloc de maghiarizare, și limba de regiment ungurească e păgubitoare împărăției întregii!..

Aici însă președintele Justh îi trage dlui Maniu cuvîntul

și încheie ședința. Scandalul cu zgomot, tropot, urlete, urmează încă o lungă bucată de timp.

Au fost clipe aprinse grozav, cari s'au potolit numai cu greu. Toate vorbele cocișești ungurești, au curs asupra deputatului român! Nu să pot însemna întreruperile și strigările ce i-s'au aruncat. Unul a strigat:

— Deși stai ca stîncă de piatră, totuși te vom zdrobi!

Căci dl Maniu a stat într'adevăr ca stîncă și nimic nu a fost în stare să-l clătine sau să-l înfrice!

Vestea furtunii acesteia va avea însă un răsunset în tot poporul românesc, care va sta ca un zid întru apărarea iubiților săi trimiși în dietă!

Dep. Dr. Maniu își începuse vorbirea cu declarația, că Monarchia austro-ungară va avea un mare viitor numai în cazul, dacă să va sili a ridica toate naționalitățile la gradul cel mai mare al culturii și bunăstării economice!

E dureros, zice, că în Ungaria nu să cinstesc drepturile naționalităților!.. La noi să maghiarizează prin toate, iar acum să urmărește maghiarizarea și prin armată!..

Aceste cuvinte adevărate, au fost de-ajuns, ca întreaga ceată șovinistă să înceapă a zbiera și a amenința! Zeci de injurături zburau din toate părțile asupra deputatului Maniu.

— *Aceasta e o porcărie! Om ticălos! Nerușinatule! Bali Mihali (hoherul) să te spînzure! Afară cu tine!* etc. răsuna din toate părțile!

O ceată de vre-o 50 deputați s'a repezit amenințînd spre Maniu, țîpînd ca din gura șarpelui, că nu-i iertat să mai vorbească!

În mijlocul acestui mare tumult președintele a ridicat ședința, doar să mai liniștesc oamenii. După re-deschidere președintele atrage atențiunea lui Dr. Maniu, să nu mai »ațîțe« contra limbii statului, căci li va detrage cuvîntul.

Dep. Maniu urmîndu-și vorbirea spune, că nu e iertat a duce în sînul armatei comune năzuințele naționale (maghiare!)

La aceste cuvinte izbucnește din nou scandalul! Dep. Nagy strigă:

»Aceasta e un atentat contra națiunii! Afară cu el!

Corul șovinist ține isonul!

Președintele invită pe Maniu din nou să rămîna la »obiect«...

Dep. Maniu urmînd spune verde și din nou, că partidul naționalist nu poate suferi ca armata comună să se pună în slujba unor interese particulare! Scandalul izbucnește iară. În mijlocul unei aprinderi mari, pre-

ședintele ia cuvîntul lui Maniu, și închide ședința!

Pășirea bărbătească a dlui Dr. Maniu, a avut încă răsunset prelung și în zilele următoare în dieta din Pesta.

Ca mâne-zi s'a sculat groful Battyányi și în numele partidului koșutist, a încercat a înfringe vina ce li-a ridicat-o Maniu, și a o respinge cu vorbe umflate, că doar națiunea maghiară are drept a cerce toate pentru sine (și contracelorlalte!).

Alt deputat, groful Pallavicini a respins invinuirea dlui Dr. Maniu despre scopul de maghiarizare prin armată, — grăind în numele partidului andrássyst.

În decursul vorbirilor au avut repetite schimburi aprinse de vorbe cu Dr. St. C. Pop, care îi batjocorea prin ris cînd prea să umflau grofii în pene!

— Iar pe Joi s'a înștiințat la cuvînt Dr. St. C. Pop, avînd să vorbească despre același lucru: votarea reguților și năzuințele negre ale politicilor maghiari de a vîri politica de maghiarizare și în armată! (Până la încheierea foii n'am văzut încă vorbirea dlui Pop. Vom aduce părți alese din ea.)

Va fi sau nu va fi războiu?

Iacă o întrebare la care pîn' acum numai Sîrbia arată semne moi răspunzătoare.

Acest stat mic, nu să măi astîmpără. Să înarmează neîntrerupt și face toate mișcărilor ce prevestesc — războiu.

— Mai nou a comandat iară 25 milioane patroane la o fabrică din Anvers, pe cari le va aduce peste Odessa și România în Sîrbia.

— Curtea regească sîrbească află că Belgradul, cetatea lor de reședință de azi, nu e loc bine adăpostit pentru zile de războiu și de aceea a început a să strămuta și Curtea și ministerele dela Belgrad la Niș, alt oraș sîrbesc, unde au trimis încă demult și tot aurul din vistieria țării!

Pe la noi lumea zice tot așa că nu va fi războiu!

Dar atunci cum să înțelegi, de pildă faptul, că soldații din garnizoana noastră Orăștie, — și de bună samă din tot Ardealul!, — sunt scoși acum în cap de iarnă, pe ger, la trageri la țîntă cu patroane aspre (gloanțe), și fac deprinderi săptămîni de-a rîndul, — lucru care tot numai vara să făcea?

Iarna să fac cel mult deprinderi cu pușca de casă, — ci acum să fac probe de pușcături sînguratice în tot felul, și de salve cu gloanțe, la lo-

cul de trageri la țintă. Oare asta pentru că n'ar însemna nici o teamă ori pregătiri de războiu?

Adunarea generală a „Ardeleni“.

Eri în 18 Febr. n., s'a ținut adunarea generală ordinară a institutului de credit și economii „Ardelena“ din Orăștie, la care a luat parte un număr însemnat de acționari, pertractând în cea mai desăvârșită bună înțelegere obiectele dela ordinea zilei.

Din bilanțul încheiat la 31 Dec. a. tr., precum și din raportul direcțiunii s'a putut vedea, că institutul a făcut înaintare frumoasă atât ce privește câștigul avut, care a atins cifra de aproape 104 mii cor. (cu peste 8000 cor. mai mult ca anul trecut), cât și în privința afacerilor, cari deasemenea s'au sporit în chip vădit.

S'a vădit mai departe că direcțiunea institutului a dat o deosebită îngrijire fondurilor de rezervă cari în cursul anului trecut au crescut cu 38 mii cor., adică cu 10 mii cor. mai mult decât să dotaseră prin adunarea generală trecută.

Din câștigul anului 1908 aceste fonduri s'au dotat cu încă 32.000 cor., așa în cât totalitatea rezervelor institutului face azi peste 540 mii cor., iar când să va adaoga și agio noiei emisiuni, — ceea ce va urma în anul curent — agio care face peste 265 mii cor., institutul „Ardelena“ va dispune pe lângă un capital social de 1 milion, și de rezerve de peste 800 mii cor.

Soliditatea bilanțului pertractat dealtcum o dovedește și pozițiile anticipate și restante, dintre care cele dintâi au crescut mult față de anul precedent, iar cele de al doilea din contră s'au redus în măsură însemnată.

Aceste împrejurări precum și altele de care s'a făcut amintire de raportor, au fost luate la cunoștință cu vădită mulțumire de adunarea generală, care cu unanimitate s'a alăturat la propunerile direcțiunii, atât în ce privește bilanțul cât și împărțirea profitului și darea absolutului.

În direcțiune au fost aleși cu totalitatea voturilor dnii: *Nicolau Vlad*, farmacist, *Const. Baicu*, inv. dir. școlar și *Ioan Lăzăroiu*, comerciant, iar în comitetul de supraveghere dnii: *Pr. Herlea*, notar, *I. Popoviciu*, dir. de bancă, *I. Moța*, paroch, *S. Corvin*, comerciant, și *V. C. Osvadă*, dir. de bancă.

În fine adunarea generală a primit intru toate propunerile direcțiunii relativ la modificarea regulamentelor institutului, după care a fost închisă prin președinte.

După adunare acționarii s'au întrunit la Hotelul „Central“, unde cu câteva momente de bună dispoziție, au serbat rezultatul muncii

ce s'a pus în anul trecut pentru dezvoltarea institutului.

Dee Dzeu să fie tot mai bine!

De pe câmpia Ardealului.

A... la 17 Decembrie 1908.

Lui »Dafin«!

Scriu-ți această carte din marginea Câmpiei frumosului Ardeal; moștenirea dreaptă a celor lipsiți de drepturi.

Doresc ca mica mea carte să te afle sănătos și să aducă în inima ta raza nădejdiei unor vremuri mai bune, pre cari atât le dorim. Cotropitune-a nemiloasa iarnă, voind par'că să înghiță de-odată satele și câmpiile noastre, incinsune-a cerul cu neguri groase ca să ne lipsască și de lumina soarelui!... Mulțimea fulgilor albi și reci, au acoperit mai întâi plaiurile mai înalte, scoborindu-să apoi prin văile frumoase cu gândul hain, de a schimba jalnica doină, cu șuerul sălbatic al crivețului și urletul lupilor!... — Și bălaurul alb cu suflet negru nu vede cum toți i-să opun dela falnicul brad, până la firuțul de iarbă, pe care'l poți călca, dar nimici nu'l poți, căci în locul unuia zece răsari!

Nebunul Crivăț nu bagă de samă că sforțările lui de a frînge copacii codrului, încă îi întăresc pe aceia! Întră cu furie turburînd liniștea misterioasă și sfîntă a bolților întunecoase, dar nu aude blăstămîndu-și zilele — spăriat fiind de lătratul ascuțit al unui căpău ce s'a ivit pe coasta Dumbravei. — Maiestoașă să înalță cetatea noastră deasupra poienei, prin care primăvara miile de gândaci își bizăie povestea dragostei și vieții, la urechile dedățelului auriu. Muschiul verde — pe care tu stai lungit vara la umbra stejarului, cetind în cartea naturii povestea trecutului acestor tărîmuri, zugrăvindu-ți în colori vii visul viitorului, — azi e acoperit de stratul alb al norilor cari au cucerit văzduhul.

Mi-i dragă cetatea noastră și acum, mi-s dragi zidurile ei, cari în toată primăvara inverzesc. Mă opresc de multeori și ascult șoapta tainică a tinerelor vlăstare; povestea viitorului, și murmurul înădușit al copacilor cărunți, cari îmi amintesc trecutul viforos al neamului acestuia de brazi și stejari, pe care vitregimea timpilor nu l'a putut zdrobi.

Crivețul suflă mai cu putere... În sufletu-mi să desfășură chipul furtunei teribile, ca ziua urgiei și a răzbunării, cu bubuituri prelunge, ca de tunuri, cu norii ce par valuri de fum ce să înalță din satele urgisite de furtună...

Dar vîntul furios înceată. De parte'n zările albastre soarele răsare mîndru și rizător, împrăștiind binecuvîntare și pace! Câmpia începe a inverzi, și dorul de viață nouă uită trecutul viforos.

Gemeți voi goruni bătrîni și falnici, murmurăți, suspinați, că sunteți despoiați de dreptul înfrunzirii voastre! Vă înțelegem noi bine că sute de ani am fost frați în bine și 'n nevoi, zbuțumăți de acelaș dor de re'nviere, din înghetuț iernilor lungi..

De altcum nimic nou în sat afară de biserică, care mîndră să înalță lîngă fica ei școala. — În vara viitoare va fi sfîntită, ca apoi să ne sfîntească și să ne ocrotească ea pe noi ca o mamă iubitoare.

Satul par'că doarme cufundat

la bătrînul Ineu, ce să înalță de-asupra Rodnei, străjînd pasul dela Cîrlibaba... Stau tăcuți și posoriți în fața vremilor vitrege. Ineu, ca să-și mai mingăie cu ceva bătrînețele, să uita pe furiș în frumoasa Moldova pe valea Bistriței în jos.

Valea-Lupului a ajuns a fi valea buhelor și vulpilor, cari tipotesc pe acolo a pustiu în serile neguroase. Umbra morții pretutindenea...

Bătrînul gorun ce stă straja pe virful Ileanului, pătruns și el de suspinul tinerelor vlăstare, cu brațele goale înălțate spre cer, visază la dalba primăvară suspinînd din greu...

Poiana-Visului să folosește și ea de timpul odichnii, pregătindu-și în tăcere sub lînoliul de zăpadă dedăței pentru întîmpinarea primăverei. Găița gureșă și cintetoi, par'că ș'au uitat dușmănia de azi-vară și povestesc prin tufe, par'că aud trecătorul urechiat care fuge — blăstămîndu-și zilele — spăriat fiind de lătratul ascuțit al unui căpău ce s'a ivit pe coasta Dumbravei.

Maiestoașă să înalță cetatea noastră deasupra poienei, prin care primăvara miile de gândaci își bizăie povestea dragostei și vieții, la urechile dedățelului auriu. Muschiul verde — pe care tu stai lungit vara la umbra stejarului, cetind în cartea naturii povestea trecutului acestor tărîmuri, zugrăvindu-ți în colori vii visul viitorului, — azi e acoperit de stratul alb al norilor cari au cucerit văzduhul.

Mi-i dragă cetatea noastră și acum, mi-s dragi zidurile ei, cari în toată primăvara inverzesc. Mă opresc de multeori și ascult șoapta tainică a tinerelor vlăstare; povestea viitorului, și murmurul înădușit al copacilor cărunți, cari îmi amintesc trecutul viforos al neamului acestuia de brazi și stejari, pe care vitregimea timpilor nu l'a putut zdrobi.

Crivețul suflă mai cu putere... În sufletu-mi să desfășură chipul furtunei teribile, ca ziua urgiei și a răzbunării, cu bubuituri prelunge, ca de tunuri, cu norii ce par valuri de fum ce să înalță din satele urgisite de furtună...

Dar vîntul furios înceată. De parte'n zările albastre soarele răsare mîndru și rizător, împrăștiind binecuvîntare și pace! Câmpia începe a inverzi, și dorul de viață nouă uită trecutul viforos.

Gemeți voi goruni bătrîni și falnici, murmurăți, suspinați, că sunteți despoiați de dreptul înfrunzirii voastre! Vă înțelegem noi bine că sute de ani am fost frați în bine și 'n nevoi, zbuțumăți de acelaș dor de re'nviere, din înghetuț iernilor lungi..

De altcum nimic nou în sat afară de biserică, care mîndră să înalță lîngă fica ei școala. — În vara viitoare va fi sfîntită, ca apoi să ne sfîntească și să ne ocrotească ea pe noi ca o mamă iubitoare.

Satul par'că doarme cufundat

în marea de fum ce se întinde de asupra-i. Numai sunetul clopoțelilor dela oi și glasurile argintii ale copiilor ce să dau cu sîniuța pe coastă mai turbură tăcerea, dînd totul un farmec deosebit.

Și, în fine, vei ști că eu șed în peștera mea toată ziua, lipsit fiind de vederea lumii, căci pe ferestile cele mari te-ai putea da cu sania.

Ți-aș mai scrie multe de toate dar de cînd m'am apucat, un picior mi-o degerat și de voi mai continua, celalalt mi-a degera...

Mă închin de sănătate cu dragoste românească

al tău „Crin“.

† Dr. A. Oprea. † G. Boldea.

Familia iubitelui nostru deputat Dr. A. Vlad, a fost în zilele astea de două ori crud lovită de soarte, prin pierderea alor doi frunțași membri ai sei.

Vineri în 12 Febr. n. noaptea spre Simbătă, la orele 12 a încetat din viață avocatul *Dr. Aurel Oprea*, un membru frunțas al familiei Vlad și al societății noastre romînești din Orăștie, răpit prea de timpuriu din sinul scumpei familii și a noastră a tuturor, prin un morb greu și neîndurat. Era în etate de abia 31 ani, în al 5-lea an al fericii căsătorii. Il deplînge nemîngăiata soție *Zoe Dr. Oprea* și fiul mic *Zeno*, cum și bătrîna sa mamă *Ana Oprea* văduvă preoteasă în Mușca (Munții apuseni).

Dr. Aurel Oprea lasă sincere regrete în urma sa, și deplîngem în el cu toții pe bărbatul tiner și de inimă, energic și bun Român, purtînd viiu interes vieții noastre de obște pe toate terenele!

A fost înmormîntat Duminecă în 14 Febr. după rîitul bis. gr.-cat. în mijlocul unei imense participări de public, român, și strein. Muțime de cununi s'au depus pe sicriul lui, printre cari și judecătoria reg. din loc, cuinscripția: »Vrednicului lup-tător pentru dreptate«!

— În aceeași zi, cînd Dr. Oprea era dat țărinei, la Bobilna să stingea un alt venerat membru al familiei iubitelui nostru deputat, părintele său mașter, căpitanul în penziune *George Boldea*, un bărbat preacinstit și de toți iubit pentru bunătatea și afabilitatea lui rară. După retragerea dela miliție, fusese mulți ani cassar la banca »Arieșana« din Turda, iar de cîțiva ani retras la moșia din Bobilna, unde l'a aflat sfîrșitul vieții. — A fost înmormîntat Marți în 16 Febr. n. cu participarea alor 4 preoți, grăbind la înmormîntarea lui mulțime de familii din Orăștie, apoi o deputațiune a garnisioanei militare din Orăștie, depunînd cunună în numele corpului ofițeresc, o deputație a băncii românești din Turda, etc. depunîndu-se multe cununi.

Il deplînge nemîngăiata soție *Aurelia Boldea n. Barițiu*, mama iubitelui nostru deputat Dr. Vlad, și fii ei cari l'au avut drag, ca pe un părinte: Dr. Aurel Vlad, Alexandru, locotenent, și Victoria măr. Popovici. Și il deplîngem noi toți cari l'am cunoscut, cinstit și stimat mult. Era în etate de 65 ani, în al 17-lea an căsătoriei.

Dzeu să-'i odichnească în pace. Intristatei familii adînc simțite condolențe.

Cu picioarele asupra culturii.

Cetim în foile maghiare din Deva dări de samă asupra ședinței dela 10 Febr. a „Comisiei administrative“ a comitatului (comitetului dirigitor).

Printre alte toate ce s'au debătut în această ședință, — a venit la rind și inspectorul de școale, să-și spună darea de samă asupra mersului învățămîntului poporal în comitat în luna Ianuarie.

Inspectorul a dat raport, că el în Ianuarie a acestui an, a descoperit un lucru mare: în comuna Lunca ni, zice, învățătorul confesional, adună sara pe oamenii mari din comună, și sub cuvînt că-î învață și pe ei (a ceti și scie), petrec vremea nu cu învățatnră, ei în ațitări contra statului și a națiunii! Pentru aceea propune (aere) că aceste adunări și cele asemenea lor, să fie socotite (pe coprinsul comitatul nostru), ca adunări neînștiințate și neiertate — și a ceea să se poată ținea numai pe lîngă supravegiera autorităților (slujbașilor)!

Propunerea inspectorului a fost primită de luminata comisie apărătoare a patriei, și au îndrumat patrula de gendarmi ai culturii: filiala de inspectorat din Brad, ca să păsească „în chipul cel mai aspru“ față cu acest lucru!...

Așa ne vestesc foile patriotice.

Acum stai și judecă, Române bune, despre ce e vorba.

Învățătorul din Lunca ni, de care e vorba, ascultînd glasul de chemare al timpului, a adunat pe lîngă sine, pe junii mari și pe bărbații mai tineri, cari s'au arătat doritori a învăța să cetească și scie, — și a început a-î învăța.

Suntem de tre-ori siguri, că în întîlnirile lor, oamenii n'au făcut nici o „ațitare“ contra bietului și slăbuțului de stat, cel ce să teme, să vede, așa de mult, de ori-ce umbră românească, și de vorbele dintre 2—3 Români adunați la o șezătoare culturală, — nici au ațitat contra „națiunii“ (înțelege: contra Ungurilor, cari pe acolo abia sunt de sămîntă!), — ci vor fi vorbit, poate, că ce a împins lumea la această nouă străduință spre carte: ministrul Andrassy cu fătul său de lege de alegeri, care cere cetitul și scrisul.

Nimic vinovat acești oameni n'au săvîrșit, nici ei, nici învățătorul lor!

De ce atunci această aruncare a slujbașilor țării asupra lor?

Aici e aceea ce pune o pecete de rușine pe fruntea acestor slujbași și a zilelor în cari ei conduc carul țării:

În sufletele șoviniste, nesuferitoare, pline de ură față de ori-ce înaintare a poporului român, a acestor slujbași, s'a ridicat simțul pizmei față de pornirea nobilă a acestui popor de a-și agonisi și el mai repede și mai cu dinadinsul știința de carte, că știu ei că dacă un popor e mai luminat prin învățatură, prin cetitul de cărți și foi, e mai greu de a face cu el atîtea boroboațe cîte ei fac cu poporul românesc de aici, — și de aceea s'au ridicat să i-să pună curmeziș în drumul luminării, căutînd cîte-o scornitură, cîte-o vorbă vicleană și nedreaptă pentru a împedeca ținerea șezătorilor culturale ce, s'au pornit mai ales în iarna asta printre Români, — și să aruncă, precum vedem, cu picioarele asupra lor, și le strivesc!

Să vă fie de bine, nenorociților prigonitori de cultură, în aceste veacuri ale culturii, a luminei!

Că pentru aceea, pe Români nu-î veți mai putea opri în calea lor spre lumină!

E o rușine și o scîrbă ce faceți! Legile țării cer cu tărie și sub aspre pedepse dela fiecare om, să-și dea copilul la școală să învețe carte, ca să nu mai fie oameni neștiutori de carte în țară, — fiind aceea de mare bine pentru țară dacă are tot cetățeni luminați!

Și acum cînd vedeți că Români voesc să se pregătească a întruni această cerință a legii și a trebuinței vieții, chiar și aceia, cari s'au trezit crescuți și rămași fără carte, — acum pe voi vă supără această năzuință nobilă a lor, și aruncați opritori, colțuri de stînci de ale șovinismului nebun, în calea lor!

O, voi nevolnici călcători în picioare a culturii! Voi doritori de a ținea poporul în întunec!

Ci voi, fraților Români dela sate, înțelegeți mai virtos din asta, că de ce lucru bun v'ați apucat, pe ce cale bună v'au îndrumat archiereii prin cerculare, și așezămintele culturale prin punere de premii, și gazetele noastre prin scrisurile lor, și fruntașii nostri prin vorbirile lor, — și mai virtos dară ni-zuiți a răspîndi cartea în popor!

În tot locul unde ați început atari cursuri, — să meargă conducătorul lor și cu fruntea ridicată să înștiințeze solgăbirăului că

da, el ține atari cursuri, pentru culticarea poporului, și să-î ceară a lua asta la cunoștință și a nu-î pune pedeci!

Iar dacă solgăbirăul. s'ar dovedi atît de mult omul întunecului și dușmanul luminei, — că n'ar îngădui asta, — atunci cei 3—4 cetitori ce sunt azi în ori-ce sat, să se facă fiecare învățător deosebit, chemînd pe unu ori doi din vecinii ori cunoscuții, ori nepoții, ori verii sei, la sine, sară de sară, în poavești și la învățatură, și să-î învețe, obligîndu-î ca atunci cînd ei vor ști bine, să cheme apoi ei pe alții doi-trei, — poate la iarna viitoare, — și să-î învețe. Așa apoi în 2—3 ani vom avea totuși în tot satul 4—6—10 învățători mici, cari vor răspîndi în jurul lor lumină!

Că asta una, nu vi-o poate opri nimenea! Că a să aduna 2—3 inși la casa mea la poavești, — de ori-ce fel, — și la învățatură, nu e „adunare de popor“ ce are lipsă de înștiințare! Asta nu vi-o poate nimenea opri!

Așa să faceți!

Dacă ne oprește pe învățătorul de a fi dascăl mai multora, — să ne ridicăm zece în locul lui și să ne facem dascăli mici în jurul nostru!

Cine sunt „ațitătorii“?

Bravură solgăbirăiască la Geoagiu.

Onorată Redacțiune!

Ni-să dă atîta de des privilegiu să cetim prin foile streine, despre „agitătorii valahi“, ba și de pe băncile ministeriale în dieta țării, auzi făcîndu-să imputări deputaților nostri, că ar „ațita“ poporul contra „maghiarimei“ și a drepturilor ei, etc., cu toate-că ministri inșiși sunt incredințați, ca ațitătorii poporului în țară, e tocmai ceata de slujbași numiți printre naționalități, care le fac acestora trajul amar. Că aceștia și în oficiu sunt călăuziți numai de ură și patimă!

Dovedesc cele zise mai sus, cu un caz întîmplat în zilele acestea în comuna Geoagiu-de-jos.

Prin luna lui Octobree 1908, a fost aici o nuntă, la care feciorii — ca de obicei — și-au făcut și un steag de ospăț, format din mai multe năfrâmi (chischinee) și le-au legat și cu o pantlică tricoloră. Cu steagul acesta au însoțit mirii în drumul lor, peste tot locul. Cînd au mers la cancelaria notarială, unde avea să se închee cununia civilă, notarul auzind glas de vioare a deschis fereastra și văzînd steagul a început a zbiera, ca eșit din fire, să-î depărteze, iar feciorii stînd

un pic pe gînduri că ce-o fi asta, notarul a dat poruncă servitorilor comunali, să ia steagul de nuntă dela feciori! Aceia au și încercat asta, dar feciorii nu l'au dat, ci s'au depărtat ei inșiși cu steagul din aretul cancelariei, nu cum să-î lovească pe notaru damblaua (guta). — Notarul a alergat la prețură și a făcut arătare asupra „trădătorilor“ de patrie feciori...

În 9 Febr. a. c. s'a ținut pertractarea în cauză, și bieții feciori au fost pedepsiți dintr'una cu pedeapsa cea mai mare, și anume: fiește-care cu cîte 200 cor., și cu cîte 5 zile închisoare, iar la caz de a nu să putea scoate pedeapsa în bani, încă cîte 10 zile închisoare.

Eu cred că e destul de viuă dovadă asta, cît sunt de nesuferiți domni dela administrația noastră, cari pe toate căile încearcă a ruina poporul, din a cărui sudoare trăiesc!

Onorată Redacțiune! Asta e un caz, dar vai, cîte are de a suferi poporul, atît din partea capilor cercului, cît și din partea pașalicilor de prin comune, dela aceia, a căror pregătire la slujba de pașalii, este: cîțiva ani la gendarmarie, la finanțe, ori proprietari scăpătați...

Și ca să arăt cine sunt ațitătorii prin comune, mai pomenesc unele altele, din prea multele ce să fac și ce să știu.

Că ce lucră prin comune acești pașe și cum siluesc pe toate căile ruinarea poporului, ar fi dnii preoți mai chemăți a o aduce la cunoștința publicului mare. Ei ar fi chemați să lucreze totodată într'acolo, ca ori pe o cale, ori pe alta, să se pună odată capăt volnicțiilor săvîrșite de pașalicii! Fiind membri în reprezentanțele comunale, ar fi chemați să arete domnului ministru de interne, cazurile de isprăvuri neiertate, ce s'au întîmplat și să întîmplă și azi prin comune sub diferite titluri, despre cari și domni dela comitat au cunoștință, dar tac, tac pentrucă acelea să fac de sprijiniții lor, și din bani cîștigați de „Valachi“. Parcă pașalicii nu pentru aceea sunt numiți prin comune, ca să lucreze la înaintarea poporului și înflorirea comunelor, ci pentrucă să ruineze poporul. Numiți zic, nu aleși, pentrucă fibirăul merge cu doritul în buzunar la alegere, îl candidează numai pe acela care, de sine înțeles, e o viță cu fibirăul, mai candidează încă 1—2 ștrohmani cari să retrag și lasă singur candidat pe onul fibirăului, apoi alegeți pe porule notar, doar tu ai drept de-a alege!

Micul pașă nou ales, ca mulțumită, să îngrijește, ca poporul acela din a cărui sudoare trăiește, să ajungă cît mai îngrabă a-î simți

puterea!... Arată cu drept și nedrept pe oameni la pretură pentru greșeli mai mult închipuite, că cutare în luna lui Martie nu și-a scos gunoiul din curte; în Martie, când pe la satele noastre muntoase, e încă zăpadă, de nici cu 6 boi nu poți umbla pe hotar, și cu toate că nici pașa nu și-a scos gunoiul, ceea-ce o știe și pretorele. Atunci pretorele iasă pentru un caz la fața locului, pertractează pricina și pe lângă pedeapsă, obligă pe bietul om a-î plăti și cheltuielile, cari fac o sumă frumoșică!

S'a întâmplat și aceea, că pretorele a eșit în cutare comună în cauză oficioasă, ori pentru pertractarea arăturilor de abateri la pădure; după isprăvirea pertractării și-a socotit diurnul întreg, l-a ridicat, apoi s'a dus îndată și la cutare biet Român, l-a pedepsit pentru că nu și-a scos gunoiul în Martie din curte, și-a socotit iară diurnul întreg și trăsura, și a obligat pe bietul Român să plătească cheltuielilor întregi. Adecă pe una și aceeași zi și-a luat 2 diurne (plăți de zi).

S'a întâmplat și aceea, că a eșit în vre-o comună pentru 2—3 oameni arătați, dar diurnul l-a socotit la fiește-care deosebit; gândindu-și: las' să plătească Valachii proști, doar noi domnii dela administrație, pentru aceea suntem trimiși printre ei...

De acestea, și multe altele fac domnii pașe mari și pașalici mai mici, mai calici, și tot bietul popor poartă vina, că nu să apropie cu dragoste de porodițele lui Pișta-Vodă!... Ba conducătorii și ocrotitorii poporului sunt huliți ca „ațitători” etc., pentru-că mai luminează poporul asupra dorințelor, și drepturilor lui... îndemnându-l a nu și-le lăsa atita încălcate.

Acestea sunt pricinile, și nu închipuirile „ațitări” a conducătorilor pentru care naționalitățile (neamurile nemaghiare din țară) nu vă pot îndrăgi, dlor din scaunele de slujbași.

Răspundă dar, fiecare cu mâna pe inimă, cine „ațită” poporul asupra oamenilor din administrație, mai toți Magiari, cărturarii români, ori faptele înșiși acelor slujbași? I. D.

Abonament

la „**Libertatea**”
cu „**Foia Interesantă**” și „**Tovărășia**”
deschidem și pe anul 1908, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul e: 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Unde să cer mai multe abonamente pe o singură adresă, având a și duce ortacii foile dela cel ce le primește pe toate, — dăm toate trei foile pentru numai 1 cor. 10 fil. de un abonat. Cel-ce le primește

are însă să adune banii înainte dela toți pe cel puțin jumătate de an. Pe credit nu să trimit nimănui!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante” singure, să trimită prețul lor deosebit, cîte 1 cor. de una, peste prețul „Libertății” ce va fi abonat, și-i vor veni cu „Libertatea” la un loc încă citeva „Foi Interesante”.

Pentru *America 2* și jumătate dolari pe an!

NOUTĂȚI

Pe altarul culturei.

În 14. Februar s'a ținut în Orăștie nunta tinerului meseriaș român *Vasile Mircea* cu *Florica Totoi*.

La această nuntă părintele *Ioan Romoșan* din Orăștiora-de-sus — Gradiște, luînd parte ca văr al mirelui, a arătat prin cîteva cuvinte calde, ce lucru bun fac Românii nostri acolo, unde leagă de sărbătoarea nuntii și pomenirea unei alte fapte frumoase, ca jertfa pentru cultură. Indeamnă pe nuntași să joace și acel jocul miresei în scop de a ajuta gimnaziul din Brad în năzuința spre întregire.

Drăguța mireasă cu drag a primit chemarea preotului și a început jocul în scop de a aduna ceva pentru numitul așezământ cultural. Au dat care cît a putut, și s'au adunat, bănuț cu bănuț, suma de 14 cor. — cari au fost aduse administrației foii „*Libertatea*”, — care cuitind prin aceasta primirea lor și lăudînd frumosul fapt, — a și trimis acești bani direcțiunii gimnaziale din Brad.

Banca „*Lumina*” pusă la cale de bărbății conducători ai bisericii gr. or. rom. din Sibiu, avînd ca țintă și singur titlu de viață: a ajuta și ea cu 45% din venitul său curat, an de an școlile române populare, — este pe cale a să da vieții. Fondatorii ei anume, concheamă pe cei-ce au subscris acții la acea bancă, la *Adunarea de constituire*, ce să va ținea în Sibiu, în sala festivă a »Muzeului Asociațiunii«, Vineri în 26 Februarie n. 1909, la 9 ore din zi.

Să va arăta, că asigurat-s'a capitalul societar prin subscrieri și plătiri după cerințele din prospect; Să va lua hotărîre că să se constituie ori nu institutul? Dacă da, atunci să vor satori statutele și să va alege comitetul de revizie și membri din direcțiune pe întiul period de 3 ani. Convocarea e făcută în numele membrilor fondatori, de C. Sa Dr. E. M. Cristea, ca președinte și Victor Finciu, ca notar.

Alegere de primar în Ianova. Din comuna Ianova ne vine știre despre alegerea de primar, care dovedește o viuă deșteptare a simțului național și de bună prețuire în popor. Iacă ce ni-să scrie:

În Ianova (Margitfalva, com. Timiș), fiind alegerea de antistie

comunală în 13. Febr. n. au fost candidați 3 inși la postul de primar, și anume: Ioan Surdu, Tănăsie Chida, și Trăilă Seculici. Sfirșitul alegerii au fost că Tănăsie Chida a căpătat 64 voturi și Ioan Surdu 127. Acesta întrunind majoritatea, a și rămas ca primar, într'un puternic strigăt de „*să trăiască*”.

Cu bucurie vestim asta pentru faptul înveselitor, că nou alesul e unul din cei mai bravi fruntași din comună, atît materialicește cît și ca bun naționalist! Dînsul e la locul prim unde îl cere mîntuirea națională! Deci comuna noastră nădăjduște cu încredere a să răzîmă de dînsul și în ce privește apărarea intereselor naționale române!

I. P.

D'ale alegerii dela Oravița.

— Alegerea la Oravița, pe cît aflăm, va fi pusă pe ziua de 2 Martie n. Comisia comitatului care să stabilească ziua, e conchemată pe 18 Febr. n.

— Tot cercul Oraviței e împănăt cu *gendarmi*. Gem satele de ei. Nu lasă pe 3—4 oameni să se întilnească în stradă. Îndată împănății să azvîrl între ei și-i risipesc!

— O mare greșală s'a făcut de consistorul gr. cat. de Lugoj, că, deși Siegescu își arătase toată arama sa veninoasă, numai de curînd episcopia gr. cat. l'a distins „cu briu roșu”, ba l'a numit și „asesor consistorial” onorar! Și acum păcătosul să fâlșeste cu aceste zorzoane naintea poporului și a preoțimei din cerc, că el uite ce om „de frunte” e și în biserică deși n'a slujit cu nimic aceasta biserică românească în veci, ci s'a chiar înstrăinat de ea!

— Românii însă, din cerc, — spre lauda lor fie zis, aflăm că nu dan nimic pe vorbele zbîrnăitoare alui Siegescu și pe briul și titlul lui, — ci stau neclintiți în jurul steagului partidului național românesc, pus în mîinile președintelui aceluia partid, *George Pop de Băsești*, candidatul național în cerc!

— Preoțimea, din cercul Oraviței, spun cei ce au umblat prin cerc, — să poată în mare parte slab. Mulți preoți, vîzînd în Siegescu pe „omul de încredere al guvernului”, își pleacă capul înaintea lui...

Onoare celor buni și bravi!

Dar poporul nu urmează pe cei răi. Poporul ci-că e bun, știe deosebi binele de rău, sănătosul de putrejun!

— Nici foile maghiare nu leagă mari nădejdi de „biruința” lui Siescu. Și ele prevestesc numai cu jumătate de gură norocul lui!

Nici s'ănu i-l dee Dzeu și poporul românesc!

Din Saschiz ni-să scrie, din partea alor 3 poporeni de frunte, că

acolo treaba cu școala română profesională stă azi slab de tot. Și nu din nepăsarea poporului, ci din faptul, că s'a dat poporului un învățător ce ori nu știe ori nu vrea să se poarte cu poporul, cu acel tact, cu acea purtare blindă, cuceritoare, ce să șede unui luminător al satului, ci își bate chiar joc de popor și de simțemintele lui. Insași alegerea acestui învățător ci-că s'a făcut cam volnic, cumpenind protopopul lucrul așa, că au votat 24, membri, iar 47, cari nu-'l voiau, n'au putut vota, că sinodul să începuse în biserică și pentru zgomotul iscat, protopopul l'a risipit și s'a retras în școală urmînd acolo actul alegerii. Cei 47 ce nu voiau pe candidatul nepot al protopopului, nici n'au știut că acolo să urmează actul alegerii.

Ajuns în scaun, învățătorul să poartă foarte brusc cu poporul, — și acum, trebuind să se zidească școală nouă, poporul nu vrea să mai facă nimic, căci nu-'l trage inima, pentru învățătorul fără tact și nesocotitor de popor. Au cerut consistorului (la Sibiu) să-'l strămute în altă comună și să le dee un învățător plăcut poporului, că fac totul pentru școală, dar consistorul nu face nici el nimic. Și așa, ca sigur, să va perde școala, deși s'ar putea încă mîntul prin înălțarea unui edificiu nou, fiind cel de azi excepționat ca necorăspunzător.

Înainte mergătorii primăverei, s'au prezentat: comercianții de semințe economice au început a trimite peste tot locul prin țară catalogele lor cu prețuri. Trebuie să ne hotărîm acum, că dela cine să cumpărăm, unde căpătăm marfă bună? E aceasta mai presus de toate întrebare de încredere, — căci altfel, de pe înfățișarea din afară a seminței, nu poți face judecată asupra bunătății ei. Și-apoi aceea e știut, că dacă semeni vechituri, vei secera gunoaie, — cum spune zicala. Firma de Curte din Budapesta de negot cu semințe alui Edmund Mauthner, care în restimpul de 36 ani dela ființa sa în viață, cea plină de rezultate, s'a dovedit că în toate privințele e vrednică de încredere, — dă răspunsul la întrebarea de mai sus: marfa acestei firme e distinsă; pe lângă o cultivare la loc, rezultatul e sigur, și aduce bucurie fie-cui. Catalogul lui de prețuri, pe care, la dorință îl trimite gratis și franco, e cartea de mîna a economului, a grădinarului și a fiecărui prietin al naturii!

(288) 1--1

Logodnă. Dl Lazar Igrisan învățător (Pecica) și d-șoara Ana Birna (Brad) anunță fidanțarea lor.

Petrecheri.

— „Reuninea sodalilor români din Cluj” invită la Serata ce o va aranja Duminecă în 21 Februarie n. 1909, în sala cea mare de jos a hotelului „Biasini”

Asentările în comit. Hunedoarei.

Programul după care să vor face asentările în primăvara asta, e stabilit precum urmează:

Comisia I:

In 1—6 Martie cercul *Devei* și orașul *Deva*.

- Din 7—12 Martie, *Ilia*.
- Din 13—18 " *Baia-de-Criș*.
- Din 19—23 " *Brad*.
- Din 24—29 " *Hunedoara*.
- Din 31 Mart.—3 Apr. *Petroșeni*.
- Din 4—6 April *Puiu*.
- Din 7—16 April *Hațeg*.

Comisia II:

- Din 4—7 April *Geoagiu*.
- Din 8—15 " *Orăștie*.

Feciori de asentat sunt: In cercul *Deva*: 1018; in cercul *Ilia*: 1031; *Baia-de-Criș*: 580; *Brad*: 758; *Hunedoara*: 640; *Puiu*: 414; *Hațeg*: 1014; *Geoagiu*: 555; *Orăștie*: 775.

(După D. és V.)

*

KRISTALIN, Cine și numai odată a folosit acest mijloc pentru frumusețea, acela nu va mai cerca cu altele, ca să-și îngrijească igienic pielea. **Cristalinul** e o masă de cristal pregătită din plante, care întinerește pielea și o înfrumusețează. Pistruți, jubrițe, pete de ficat, și ori-ce necurătenie a feței, pier repede. O cutie de sticlă 3 cor. Cutie de probă 50 fl. Să capătă pretutindena. Pe postă trimite zilnic reprezentanța principală: *Budapesta, Baross u. 91.* (246) 8—10 2

*

== Cetiți o parte a inserțiunilor în „*Tovărășia*“ alăturată la acest număr!

*

Cine-ș ațitatorii? In legătură cu cele ce publicăm dela *Geoagiu*, pe pagina 4 a numărului de față, un alt corespondent ne scrie printre altele: „E curată batjocură ce s'a făcut cu acești, feciori (pedep-

sindu-i așa greu) pentru un lucru neînsemnat, mai ales dacă ținem samă că feciorii mergeau cu acel steag de nuntă, pe *Marșul-lui-Rákoczi* zdrăncănit de țiganii lăutari“...

Adecă: poporul își făcea un chef nevinovat, fără nici un scop de „demonstrare“. Că, de-ar fi fost lucrul cu scop, cînd mai poți pricepe urmărirea și pedepsirea, nu ar pune pe steag tricolor românesc și n'ar cînta marșul național unguresc!

Ci iacă slujbașii, ei li trezesc la naționalism prin aceste urmăriri. Ei le deschid ochii că ce e acel tricolor și pe viitor vor ști că lîngă acela și ce cîntec să potriveștel...

Copii debili

Ingrabă să însănătoșează dacă întrebunțează *Emulzia lui SCOTT*. Insănătoșarea să poate observa deja după prima porție.

Emulzia lui SCOTT

așa e de dulce ca smîntîna și bolnavul cu plăcere o ia și o mistue chiar și atunci cînd laptele nu-l primește. E în genere cunoscut, că medicii de pe tot rotundul pămîntului cu căldură o recomandă!

La cumpărarea medicinei *Emulzio*, vă rugăm să fiți cu atențiune la marca de scutire **SCOTT** — pescarul.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fl.

Să capătă în toate farmaciile. 22—28

MULTE MII DE OAMENI

își caută adesea cu anii, cu mari spese, vindecare, ușurare de durerile ce-i chină pînă la ura de viață. Mulți bani cruță cei-ce în loc de a proba azi un leac mîne altul, atacă răul la rădăcină. Să se știe că *pricina celor mai multe rele e stomacul*. La sărăcie de sînge, gălbînire, hemoroid, mistuirea rea e cauza, afară de alte dureri ce vin din stomac. — De aceea de el-să purtăm grijă mare, și să folosim *picăturile de stomac alui Brady* recunoscute de distinse, după prescrierea ce să află la fiecare sticlă. Mai ales cînd relele să simt: lipsă de poftă, moleșie, greață, arsură și zgirciu în stomac, — îndată să luăm

Picăturile de stomac-Brady

că prevenim îmbolnăviri ce vor urma și vor costa mulți bani și vreme! *Picăturile de stomac Brady* nu numai că fac poftă și liniștesc durerile, dar regulează scaunul, înviorază și previn boale! *Picăturile Brady de stomac* e un leac de mare lipsă la casa! Mii de familii li folosesc. Mii de scrisori de recunoștință. Mulți cari au probat cu de toate, spun, că după folosirea citorva sticluțe, s'au făcut bine.

Picăturile de stomac-Brady

sunt de tot nesticăcioase, și să pot da și la copii mai mari. Dar fiind tare cunoscute, mulți le imitează. La cumpărări să cerem dar expres

Picături de stomac-Brady.

Și să grijim, ca fiecare sticlă să samene cu chipul micit de alături, în pachetare roșie, cu subscrierea asta:

Ca să nu iei imitații fără preț, cerc-le de-adreptul (280) 2—12 la fabricatorul lor:

Apoteca C. BRADY

la „*Regele Ungariei*“ în *Wien I., I. Fleischmarkt 1. Depot 260.*

de unde căpătați trimițînd banii înainte ori cu rambursă, 6 sticle cu 5 cor. și 3 sticle duble cu 4 cor. 50 fleri picături proaspete, franco, fără alte spese. — Acum a ieșit o „*Broșură specială*“, care la cerere să trimite ori-cui gratis, franco.

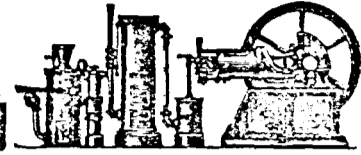
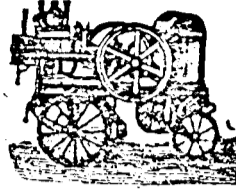
(234) 11—12

Puterea motrice (de mișcare)

dovedită cea mai bună!

pentru agricultură și industrie sunt:

Locomobile și motoare de Petrolin alui BERNHARDTS

care lucrează pe jumătate așa ieftin ca mașinele cu aburi; nu recer mașinist diplomat; n'au lipsă de concesiune; sunt absolut sigure în lucrare; nu fac fum, nici miros!

Instalație cu gaz sugativ: dela 10—100 puteri de cai; e cea mai ieftină putere de mînat a timpului prezent: dela 0.8 pînă la 3 fileri pe oară de o putere de cal!

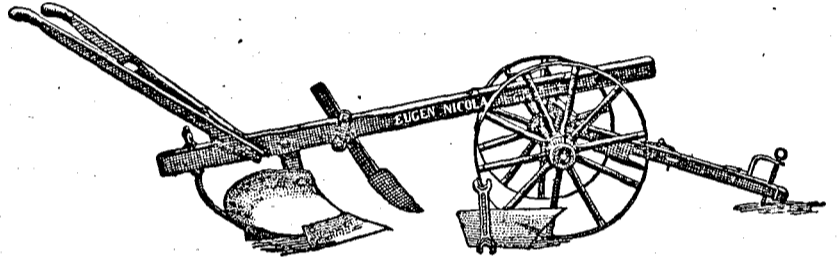
Fabrica de motoare și mașini:

G. Bernhardtts Söhne,
WIEN, XII. Schönbrunnerstrasse 173/L.

Primul atelier român de mașini și pluguri, alui

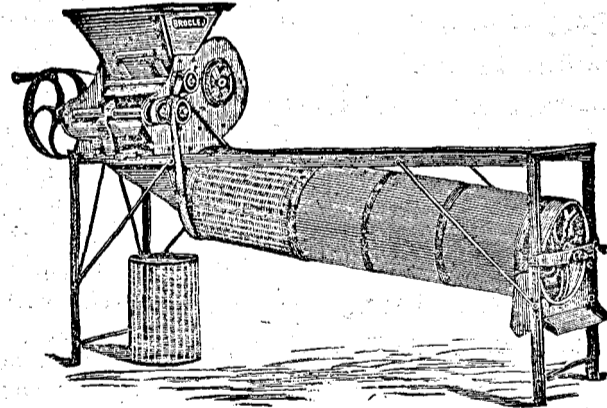
EUGEN NICOLA, în Blaj—Balázsfalva

pregătește și reparează toate felurile de mașini și unelte agricole!

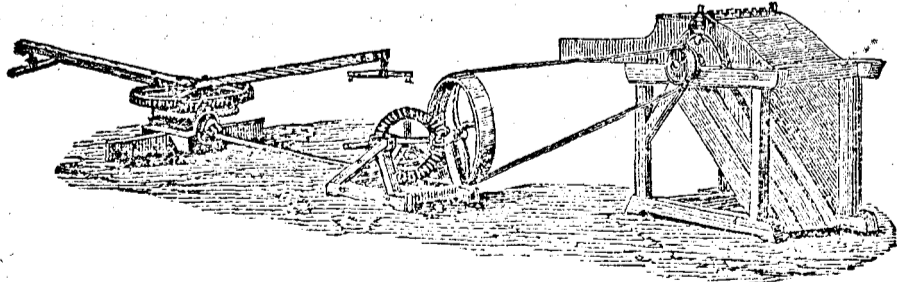

Imbie onor. public: *Plugurile originale Nicola cu Bârșă*, cormanul și fiarăle late din oțel. Sunt cele mai bune pluguri, fie la arătură tare, fie la moale. Dacă arătura e tare, nu să întinde, plugul nu-și perde mersul bun; dacă e moale, nu să încarcă pe corman și cormanul rămîne totdeauna curat. Umblă lin și răstoarnă brazda bine. Umblă ușor de tot! Cu două vacuțe ușor poți ara cu el!

Pluguri schimbătoare din fer bătut și vărsat. *Pluguri „Universale“* (sist. Sach); *grape* de fer din table și de lanț. *Mașini de sămănat*; *săpat și sfîrmit cucuruz*; *mașini de sămănat griu* dela 11 pînă la 21 rinduri; *mașini de cosit*; *mașini de greblat*; *mașini de secerat*, cari pun mănunchiu și leagă;

mașini de îmblătît, mănate cu mîna, cu cai, cu vapor sau motor de benzin. *Triere*, ciure (vînturătoare); *mașini de tăiat nutreț și napi*, — cu un cuvînt *tot felul de mașini* să pot comanda dela numita firmă, cu prețuri moderate și cele mai ușoare învoeli de plătit, în rate.

Fac instalații de *mori de măcinat*, mănate cu mașină de vapor sau motor de gaz, oleu ori benzin; precum și comande de *mașini de îmblătît* cu vapor sau motor de benzin.

La comande mari, pentru încheierea tîrgului ies în persoană. Nu vă cumpărați mașini înainte de a cere ofert dela sus numita firmă, de unde vă veți convinge de favorurile și de prețurile ce le otore! — *Garantă* pentru soliditatea, durabilitatea și construcția lor!

Reparatură de ori-ce natură să fac îndată și ieftin pe garanțal Deslușiri și Catalog să trimit la cerere gratis și franco. Să se scrie ce mașină să doreștel — *Spriginiți industrieșii Români!* —

Scrieți la:

EUGENIU NICOLA, atelier de mașini în Blaj (Balázsfalva).

(282) 2—4

Eu și-s frate tu-'mi ești frate,
In amândoi un suflet bate,
deci te sfătuiesc *că numai dela comer-*
cianți români să cumperi!

Ca și neamul nostru să înainteze în comerț, neobositul comerciant român **F. A. Degan** în *Fiume* (Postafók nr. 163), a deschis o prăvălie românească în acel port de mare și trimite francat și vămuit în pachete postale de 5 kg *cafea fină, tea bună și aromatică, ciocoladă gustoasă, sardinie, stafide, mandule,* etc., pe cari le importează dela cele mai renumite firme din străinătate și le vinde cu prețuri proverbial de ieftine: Căfea 1 kg. numai cu 2 cor. 40 fil. (1 fl. 20 cr.), care să trece tare, apoi *cafea Victoria* (sau *Loearabaja* cum îi zic alții) care e cea mai fină mixtură și foarte căutată.

Tot așa și renumita mixtură de tea „Degan”, care prin aroma bună ce conține e preferită chiar și de străini. O comandă de probă ne va convinge deplin.

Cereți prețurentul că vi-l trimite gratis! In el vom afla multe lucruri frumoase precum și 2 rețete, pentru pregătirea de *cafea și tea.*

Pentru *negustori* a tipărit „Prețur-

rente” deosebite.
Grăbește soră și frate român, a-1 cere, căci și dacă nu comanzi, poți învăța mult din el. Te rugăm recomandă-l la cunoscuți, căci în adevăr merită sprijinul nostru!
(253) 6-6.

Casă de vânzare.

Vînd din mână liberă casele din Orăștie, strada apei, de sub nr. 2 și 4, constatătoare din două partere modern edificate.

(276) 3-4 *Artemiu Corvin.*

Căsătorie.

O fată frumoasă, din familie bună, crescută bine, posedînd bine limba română și maghiară în graiu și în scris, rămasă orfană, — dorește căsătorie cu un bărbat potrivit, care, fără a căuta multă zestre, ar dori o soție vrednică, de încredere, ce să-i știe purta cu demnitate casa. Iar fi de folos și la lucruri scripturistice. Să pricepe și la economie. Oferte a să trimită sub: „Soția vrednică” la administrația foii, care le va trimite la locul său.
(289) 1-3

Prăvălie și crîsmă.

Vînd din mână liberă casele mele în care este *prăvălie și crîsmă*, deplin arangeate și cu toate drepturile. Sunt 2 odăi mari pentru crîsmă, o odăie pentru boltă, una pentru locuit și o cugnă. Grajd, șopru și două pivniți. Loc foarte potrivit. In această comună numai această crîsmă și boltă e. Nu mă pot ocupa de ele, ocupîndu-mă cu băile. De aceea le vînd. Cu dreptul de trafic, crîsmă, cu tot, le dau pentru 10.000 coroane.

(290) **Simion Faur,** 1-3
negustor-crîsmar în Bucium-Izbita
(u. p. Bucsum, Alsó-Feh. m.)

Casă de vânzare.

Casa din strada Lungă nr. 20/a constatătoare din 2 odăi bucătărie, grădină, 2 șoproane și fîntînă în curte, e de vânzare din mână liberă. A să adresa la proprietarul: **Nicolae Dublesiu în Orăștie.**

2-3

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întirzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atît la case particulare, cît și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurîndu-i că pe lîngă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punînd mare grije și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

2-24 **Dumitru Martin,** măestru timplar (măsar) în **Orăștie.**
(268) (*Szászváros*).

„VICTORIA”, institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »VICTORIA« prin aceasta să invită conform § ului 17 din statute la a

XXI-a adunare generală ordinară,

care să va ținea în Arad, la *21 Februarie n. 1909 la 10 ore înainte de amiază*, în localitățile institutului (Calea Archiducele Iosif nr. 2).

O B I E C T E L E:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, și stabilirea bilanțului.
2. Decidere asupra distribuiri profitului curat.

3. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1909.

4. Alegerea a 2 membrii în direcțiune.

5. Modificarea statutelor (§§. 41. 53. 54. 55. 56. 57. 58.)

6. Inițiințarea de filiale.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în sensul §-lui 22 din statute, sunt rugați a-și însinua la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotențe, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea gen.

Arad, la 9 Februarie 1909.

Direcțiunea institutului.

ACTIVA.

CONTUL BILANȚ.

PASIVA.

Cassa în numărar	K 174.165 08	
Bon în Giro-Conto	K 100.842 92	275.008 —
Bon la alte bănci		42.980 55
Cambii		9.296.535 13
Imprumuturi hipotecare		1.574.155 —
Avansuri pe efecte		36.477 —
Credite de cont-curent		73.315 —
Efecte proprii:		
500.000 cor. nom. oblig. com. cu 4% „Pesti hazai első takarékpénztár- egyrsület” à 90	K 450.000 —	
100.000 cor. nom. scris. fonc. cu 4 1/2% „Egyesült bpesti fővárosi takarékpénztár” à 97 —	97.000 —	
25.000 cor. nomin. obligțiuni cu 4 1/2% „Hazai bank részvénytársaság” à 97 —	24.250 —	
20 buc. acții „Banca austro-ungară” à 1.700 —	34.000 —	
100 buc. acții „Ústredni banka českých sporitelén” Praga à 400 —	40.000 —	
50 buc. acții „Magyar pénzüntézetek központi hitelbankja r. t.” à 960 —	48.000 —	
Acții dela div. bănci și întrepr. „	85.960 —	779.210 —
Cassa institutului și alte realități		311.627 68
Mobilier	K 10.056 —	
după amortizare	K 1.005 60	9.050 40
Diverse conturi debitoare		30.486 58
Interese tranzitorii restante		14.693 50
		K 12.443.538 84

Capital societar 6000 acții à K 200 —	1.200.000 —
Fond de rezervă *)	K 976.968 —
Fond special de rezervă	K 15.000 —
Fond de penziuni	126.748 —
Depuneri spre fructificare	6.820.492 93
Depozite de cassa	40.734 86
Cambii reescontate	2.923.947 90
Contribuțiune restantă la depuneri	15.591 97
Dividendă neridicată	2.658 —
Diverse conturi creditoare	10.583 93
Interese tranzitorii anticipate	120.452 70
Profit transpus din 1907	K 10.975 98
Profit net	K 179.384 57
	190.360 55

*) Cu dotarea din acest an de cor. 23.032 — Fondul general de rezervă să urcă la suma de 1.000.000 coroane.

K 12,443.538 84

DEBIT.

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE.

CREDIT.

Interese pentru depuneri spre fructificare	K 304.118 87
Interese de reescont	» 145.081 04
Spese:	
Salare	» 56.135 —
Bani de quartir	» 10.192 —
Imprimare, diverse plăți, spese de birou	» 32.885 87
Porto	» 9.890 97
Chirie	» 4.600 —
Marce de prezență	» 3.600 —
Contribuțiune	K 47.739 18
10% dare la depuneri	» 30.411 87
Amortizare din mobilier	» 1.005 60
Profit transpus din 1907	K 10.975 98
Profit net	» 179.384 57
	» 190.360 55
	K 836.020 95

(285) 1-1

Venit transpus din anul trecut	K 10.975 98
Interese:	
dela cambii	K 626.102 76
» Imprumuturi hipot.	» 119.391 28
» avansuri pe efecte	» 2.796 24
» cont-curent	» 5.198 10
» efecte proprii	» 34.440 30
	» 787.928 68
Chirie și alte arnzi	» 18.059 79
Provizione și alte venite	» 19.056 50

K 836.020 95

Arad, la 31 Decemvrie 1908.

Dr. Nicolae Oncu m. p., dir. exec.

Sava Raicu m. p., secretar.

Ioan Moldovan m. p., contabil.

Direcțiunea:

Mihail Veliciu m. p., președinte.

Roman R. Cirogariu m. p., v.-preș.

V. Mangru m. p. *P. Truția* m. p. *Dr. N. Ciacian* m. p. *T. Vațianu* m. p. *G. Popoviciu* m. p. *Dr. A. Demian* m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină conzonanță cu registr. instit. *G. Feier* m. p., președ. *N. Marcu* m. p. *Dr. S. Ispravnic* m. p. *A. Secula* m. p. *Dr. Cornel Ardelean* m. p.

Anunț de căsătorie.

Un om văduv în etate de 44 ani fără copii, dintr'un sat fruntaș din Banat, cu o avere de peste 8 hectare pământ, cu casă grădină și cele trebuitoare. Caută de soție o văduvă cu purtare bună, în etate dela 30—35 ani; să fie bine introdusă în lucrurile casnice și în economia de pământ, în scrisoare și cetire. Zestre de este să bine primește, iară de nu-'i, nu-'i pedecă. Scrisorile să se adreseze la Administrația „Libertatea”, care mi-le va trimite. (283) 2—3

Vin bun!

La subscrisul să găsește de vânzare vin de calitate cea mai fină, produs pe coastele dela Șiria (Világos), și anume:

Rizling curat, Rouge și Mustafer.

foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, cu 32 cor. hectolitru. Să vinde la olaltă sau separat. Separat e mai scump. Vin curat dela deal, nu de grădină sau de cimpiei Fără drojdi!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vânzătorul:

Petru Benea,
proprietar de vii în Șiria,
(258) 6—10 Világos, comit. Arad.

Vinars.

Am onoare a aduce din nou la cunoștința publică, că

vinarsul de prune curat, fert de mine, care are tărimea de 20—23%, — îl dau până la 100 litre în jos cu 30 cruceri dela 100 litre în sus cu 25 cruceri.

La cumpărare mai mare peste 100 litre, rog pe cumpărători a trimite tot odată și ras, căci numai așa le pot expeda.

Emanuel Ábrám, crișmar
4—10 Orăștie.

Cine dorește călătorie
— bună și iute —

— de plăcere

in
6 zile
la **Americă**

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

Raboisen 30.

23—26 (180)

„FRĂȚIA”, institut de credit și economii, societate pe acții în Agnita.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »FRĂȚIA« societate pe acții în Agnita să invite la

II-a adunare generală ordinară

care să va ținea în 15 Martie 1909 st. n. la 11 ore a. m. în localul școlii gr.-or. din Agnita.

OBIECTELE PUSE LA ORDINEA ZILEI:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre anul de gestiune 1908 precum și bilanțul anului 1908;
2. Decisiune asupra împărțirii profitului net conform §§. 38 și 46 din statute;
3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1908.
4. Eventuale propuneri.

Agnita, la 26 Ian. 1909.

Direcțiunea.

JAMI
PRESERVATIVE!
Fabricat adevărat francez și american! Recomandate prin medici. Absolut sigure. Feriți-vă de imitațiuni netrebnice.
Gumi! Pachetarea originală:
PREȚURI:

12 b. calit. fină K 2—4
12 „ fabr. fran. „ 6—10
12 buc. origin. americane K 10—12
Capot, american (scurt) „ 4—6
Beșici de peste 12 b. fine „ 6—10
„Non-Plus-Ultra“ „ 12—16

Colecție de muștră în compunere cu scop, 12 buc. 6 cor., 25 buc. 8 coroane.
Preservative pentru femei: „Pesarium Oclusivum“ 3—5 coroane.

Legătură pentru vătămătura cu peană originală engleză 7—10 cor. Cu pelotta pneumatică pantetată ces. și reg., Keleti cu o latură 12 cor., cu 2 laturi 24 cor.

Suspensor (țitor de ouă), buc. 1 cor. până la 2 cor. 40 fil.

Legătură pentru menstruație
1 bucată cor. 5—11
„ pentru foale „ 7—24

Ciorap de gumi pentru vine „ 3—12
Irrigator, complet adjustat „ 5—9

Nou! „Auto-vaginal-spray“ **Nou!**
cel mai sigur scutitor pentru femei, 15 coroane.

Expedare cu păstrarea secretului! La comande peste 20 cor. 20% reducere de preț. Catalog gratis și franco.

Fabrica de articoli de gumi și de grija bolnavilor:
I. Keleti
Budapest, IV., Koronaherczeg-ut. 17.
(220) 13—52

Nutreț de vîndut

de tot felul, anume: fin, otavă, luteră, trifoiu și tului, — să află de vânzare la subscrisul. Tului 8 cară, cealalte 14 cară. 2—2 (281)

Prețul după invoială:

Simion Brudariu, econ.,
în **Orăștie,**
strada Bisericii vechi.

NUTREȚ.

Am de vânzare 5 cară nutreț bun: fin, otavă și trifoiu, și 4 cară pae de grâu și 2 cară de tului. Doritorii a-l avea să se adreseze la mine pentru prețuri. (287) 1—1

Remus Lula I. Dionisie

în Turdaș (Tordos) p. Szászváros.

Activa—Vagyon.

Contul Bilanț — Mérlegszámla.

Pasiva—Teher.

Cassa—Készpénz	1.287.65
Escont—Leszámitolt váltók	K 52.092.40
Cred. camb. hip.—Jelzálog biz. váltók	K 220 — 52.312.40
Cred. pers.—Személyhitel	K 57.028.50
Cred. pers. hip.—Jelz. biz. személyhitel	K 12.291.68 69.320.18
Spese de fond.—Alapít. költ.: după amortiz.—leírás után	K 1.070 —
Mobiliar.—Felszerelés: după amortizare de 10% — 10% leírás után	K 479.34 1.549.34
Inter. rest.—Késedelmi kam.	404.80
	K 124.874.37

Capital acționar încurs—Befolyt részvénytöke	K 34.890 —
Fond de rezervă—Tartalék alap	K 380.80
Depuneri—Betétek	K 56.639.50
Pro-Diverse—Külömféle hitelező	K 226.70
Cont-Curent—Folyószámla	K 29.000 —
Int. tranzitoare—Átmeneti kamatok	K 1.630.72
Dividende neridicate—Fel nem vett oszt.	K 67.97
Fond de penziune—Nyugdíj alap	K 100 —
Profit net—Tiszta nyereség	K 1.938.68

K 124.874.37

Debit.—Tartozik.

Contul Profit și Perdere — Nyereség és Veszteség számla.

Credit.—Követel.

Interese de dep.—Betéti kamat K 2.294.73	
» » Cont-Curent—Folyó számla kamat	K 1.311.35 3.606.08
Salare—Fizetések	1.771.91
Dare de 10% după int. de depuneri—betét kamatadó	219.08
Dare directă—Egyenes adó	601.30
Spese CURENTE—Irádai költségek	867.47
Amortizări.—Leírások: Spese de fond.—Alapítási költ. K 90.01	
Mobiliar.—Felszerelés	K 53.25 143.26
Porto-Postal—Posta költség	41.44
Marce de prezență—Jelenléti díjak	101 —
Profit net—Tiszta nyereség	1.938.68
	K 9.290.22

Int. de Escont—Leszámitolt váltók után kamat	K 3.167.76
Int. de Cred. pers.—Személy hitel után kamat	K 3.671.79
Int. de Cred. camb. hip.—Jelzálog biz. váltók után kam. K 20.75	
Int. de Cred. pers. hip.—Jelzálog biz. személy hitel ut. kam. K 829.19	
Int. de intir.—Késedelmi kam. K 281.55	7.971.04
Proviziuni—Kezelési díj	1.000.77
Competință de scris—Írásdíj	318.41

K 9.290.22

(286) 1—1

Agnita, 31 Dec. 1908. — Szentágota, 1908 deczemb. hó 31-én.

Ioachim Muntean, preș. și dir. exec.

Pavel Crișan, contabil.

Direcțiunea:—Az igazgatóság:

Ioachim Pareu m. p.

Nicolae Gavrea m. p.

Georgiu Borzea m. p.

Alexandru Bârsan m. p.

Crăciun Ioan m. p.

Petru Todor m. p.

Examined conturile prezente, le-am aflat exacte. — A jelen számlákat megvizsgálta és helyeseknek találta.

Agnita, 26 Ianuarie 1909. — Szentágota, 1909 Január 26-án.

Comitetul de supraveghiere:—A felügyelő bizottság:

Militon Berghlea m. p.

Ilie Stîrbețu m. p.

Dr. A. Morariu m. p.

I. Aron m. p.

V. Boca m. p.